

POSTANOWIENIE

Dnia 12 stycznia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Beata Gudowska (przewodniczący)

SSN Bogusław Cudowski (sprawozdawca)

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z powództwa A. K.

przeciwko P. [...] S.A. w W.

o odszkodowanie za wypowiedzenie umowy o pracę, zadośćuczynienie związane z mobbingiem, odszkodowanie z tytułu naruszenia zasad równego traktowania, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 12 stycznia 2016 r.,
zażalenia strony pozwanej na postanowienie zawarte w pkt I wyroku Sądu Okręgowego w G. z dnia 30 stycznia 2015 r., sygn. akt VIII Pa [...],

uchyla pkt I zaskarżonego wyroku, pozostawiając Sądowi Okręgowemu rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego.

UZASADNIENIE

Powódka wniosła o zasądzenie od pozwanej P. [...] S.A. z siedzibą w W. na jej rzecz odszkodowania w kwocie 10.050 zł za naruszające przepisy wypowiedzenie umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony oraz o stwierdzenie w świadectwie pracy, że umowa o pracę została rozwiązana za porozumieniem stron. W trakcie postępowania powódka rozszerzyła powództwo, wnosząc o zasądzenie 20.000 zł tytułem zadośćuczynienia w związku z rozstrojem zdrowia

wywołanym przez działania mobbingowe pracodawcy oraz 9.400 zł tytułem odszkodowania za nierówne traktowanie w zatrudnieniu.

Sąd Rejonowy w G. wyrokiem z 1 lipca 2014 r. oddalił powództwo.

Powódka zaskarżyła wyrok Sądu Rejonowego w zakresie oddalenia powództwa w części dotyczącej kwoty 10.050 zł oraz w zakresie kosztów sądowych.

Sąd Okręgowy w G. wyrokiem z 30 stycznia 2015 r. uchylił wyrok Sądu Rejonowego w części dotyczącej odszkodowania za wypowiedzenie umowy o pracę i zniósł postępowanie w tym przedmiocie w całości, przekazując Sądowi Rejonowemu w G. sprawę do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego w tej części; w pozostałym zakresie oddalił apelację.

Sąd Okręgowy wskazał, że rozpoznanie apelacji nie było możliwe ze względu na brak należytego umocowania pełnomocnika procesowego pozwanej. Stwierdził, że w toku postępowania przed Sądem pierwszej instancji pozwana ustanowiła pełnomocnika w osobie m.in. radcy prawnego A. M., która w celu wykazania swojego umocowania przedłożyła pełnomocnictwo numer [...] udzielone jej przez B. P.-K., załączając jednocześnie uwierzytelnione przez siebie kserokopie dokumentów wskazujących umocowanie tej ostatniej do udzielenia jej pełnomocnictwa procesowego w tej sprawie. W oparciu o pełny odpis z Krajowego Rejestru Sądowego (KRS) pozwanej Sąd ustalił, że osoby udzielające w dniu 21 lutego 2005 r. pełnomocnictwa B. P.-K. nie były umocowane do reprezentowania pozwanej w dniu, w którym udzieliła ona pełnomocnictwa radcy prawnemu A. M., to jest w dniu 18 maja 2012 r. W konsekwencji Sąd uznał, że B. P.-K., działając na podstawie pełnomocnictwa z dnia 21 lutego 2005 r., nie była umocowana do udzielania pełnomocnictwa procesowego do reprezentowania pozwanej w dniu 18 maja 2012 r.

Sąd Okręgowy wskazał również, że dokonane przez radcę prawnego A. M. poświadczenia kserokopii dokumentów wskazujących na jej umocowanie nie czyniły zadość wymaganiom określonym w art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych – brakowało stwierdzenia zgodności z okazanym jej oryginałem, wskazania daty oraz miejsca sporządzenia uwierzytelnienia. Wobec

niespełnienia tych wymagań Sąd stwierdził, że kserokopie tych dokumentów nie zostały uwierzytelnione.

W powyższych okolicznościach Sąd Okręgowy uznał, że postępowanie przed Sądem pierwszej instancji było dotknięte nieważnością (art. 379 pkt 2 k.p.c.), ponieważ toczyło się z udziałem osoby, która wprawdzie mogła być pełnomocnikiem, ale nie przedłożyła dokumentu pełnomocnictwa wskazującego umocowanie do występowania w imieniu strony pozwanej, nie została wezwana w trybie art. 130 § 1 k.p.c. do jego przedłożenia, a brak w postaci nienależytego umocowania nie został usunięty.

Strona pozwana wniosła zażalenie od wyroku Sądu Okręgowego w G., zaskarżając go w części, to jest w zakresie uchylenia wyroku Sądu Rejonowego w G. w części dotyczącej odszkodowania za wypowiedzenie umowy o pracę, zniesienia postępowania w tym przedmiocie w całości i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania (pkt 1).

Wyrokowi zarzuciła naruszenie przepisów prawa materialnego i procesowego, to jest:

(-) art. 38 k.c. w zw. z art. 373 k.s.h. i art. 95 k.c. oraz 101 k.c. poprzez przyjęcie, że odwołanie z pełnionych funkcji członka zarządu spółki lub prokurenta skutkuje wygaśnięciem udzielonych przez nich w imieniu spółki pełnomocnictw, podczas gdy pełnomocnictwo B. P.-K. zostało udzielone przez spółkę zgodnie z zasadami reprezentacji, a nie przez osoby fizyczne i nie zostało odwołane ani nie wygasło, a zatem zachowało moc i mogło stanowić podstawę do udzielenia dalszego pełnomocnictwa;

(-) art. 130 § 1 k.p.c. w zw. z art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych w związku z art. 379 pkt 2 k.p.c. poprzez błędne przyjęcie, że w niniejszej sprawie zachodzi nieważność postępowania, gdyż poświadczenie pełnomocnictwa nie zawiera daty i miejsca jego sporządzenia, a Sąd Rejonowy nie wezwał pełnomocnika skarżącego do przedłożenia dokumentu pełnomocnictwa, wskazującego umocowanie do występowania w imieniu pozwanego i brak ten nie został usunięty, podczas gdy Sąd Okręgowy, mogąc to uczynić, nie naprawił stwierdzonych uchybień, prowadzących zdaniem tego Sądu do nieważności postępowania, w ramach postępowania apelacyjnego będącego kontynuacją

postępowania przed Sądem pierwszej instancji i nie wezwał pełnomocnika do sanowania tych uchybień poprzez zatwierdzenie przez stronę pozwaną czynności procesowych działanych w jej imieniu przez osobę nienależycie umocowaną lub przez uzupełnienie braków formalnego poświadczenia pełnomocnictwa;

(-) art. 379 pkt 2 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie w rezultacie niezasadnego przyjęcia oceny, że w niniejszym postępowaniu w części dotyczącej odszkodowania za wypowiedzenie umowy o pracę zachodzi nieważność postępowania ze względu na nienależyte umocowanie pełnomocnika strony;

(-) art. 386 § 2 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe, błędne zastosowanie i w konsekwencji stwierdzenie nieważności postępowania w części dotyczącej odszkodowania za wypowiedzenie umowy o pracę i uchylenie zaskarżonego wyroku w tym przedmiocie, zniesienie postępowania w zakresie dotkniętym nieważnością i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w G. do ponownego rozpoznania, podczas gdy w sprawie nie zachodzi nieważności postępowania.

Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego orzeczenia w zakresie pkt. I, przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w G. z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Do zażalenia załączono dokument pełnomocnictwa z 27 lutego 2015 r. udzielonego radcy prawnemu A. M. przez Prezesa [...] S.A. wraz z potwierdzeniem wszystkich dotychczasowych czynności procesowych dokonanych przez tego pełnomocnika na podstawie pełnomocnictwa nr [...] z 18 maja 2012 r., a także odpisy pełny i aktualny z KRS pozwanej spółki, potwierdzające umocowanie osoby podpisującej pełnomocnictwo do działania w imieniu spółki.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie zasługuje na uwzględnienie.

Z art. 35 oraz art. 38 k.c. wynika, że osoba prawna działa przez swoje organy w sposób przewidziany w ustawie i w opartym na niej statucie. W przypadku pozwanej, działającej w formie spółki akcyjnej, organem uprawnionym do jej reprezentacji, w tym udzielania pełnomocnictw, był zarząd. Zgodnie z kolei z art.

373 § 1 k.s.h. sposób reprezentowania pozwanej przez zarząd określał statut. Według pełnego odpisu KRS pozwanej spółki, na dzień udzielenia pełnomocnictwa B. P.-K., to jest na dzień 21 lutego 2005 r., do składania oświadczeń w imieniu pozwanej spółki, a więc również udzielania pełnomocnictw, uprawniony był m.in. członek zarządu działający z prokurentem. Pełnomocnictwo z 21 lutego 2005 r. podpisali K. M. oraz S. G.. Osoby te, w dniu 21 lutego 2015 r., pełniły odpowiednio funkcję Wiceprezesa Pierwszego Zastępcy Prezesa Zarządu oraz prokurenta. Pełnomocnictwo to zostało udzielone na z góry nieokreślony czas i obejmowało m.in. umocowanie do ustanawiania pełnomocników procesowych w sprawach, w których stroną była P. [...] S.A. Okoliczności te były niesporne. Ocena powyższych okoliczności w świetle powołanych wyżej przepisów prowadzi do wniosku, że pełnomocnictwo udzielone B. P.-K. dnia 21 lutego 2005 r. zostało udzielone zgodnie z zasadami reprezentacji pozwanej spółki przez umocowane do tego osoby; tym samym uprawniało ją do udzielenia pełnomocnictwa procesowego do reprezentowania pozwanej, również w sprawie z zakresu prawa pracy. Rację ma skarżąca, twierdząc, że późniejsze zmiany składu osobowego zarządu pozwanej spółki (K. M. został wykreślony z KRS pozwanej spółki 26 stycznia 2007 r.) oraz osób pełniących funkcję prokurenta pozwanej spółki (S. G. została wykreślona z KRS pozwanej spółki 28 lutego 2007 r.) nie miały znaczenia dla oceny ważności pełnomocnictwa udzielonego B. P.-K. na dzień 18 maja 2012 r. Dla oceny prawidłowości udzielenia pełnomocnictwa, w efekcie umocowania pełnomocnika do działania w imieniu pozwanej spółki, decydujący był stan (zachowanie zasad reprezentacji oraz uprawnienie osób udzielających pełnomocnictwo do działania w imieniu mocodawcy) istniejący na dzień udzielenia tego pełnomocnictwa, a nie stan na dzień dokonywania przez pełnomocnika czynności prawnej na podstawie i w granicach udzielonego mu uprzednio pełnomocnictwa (por. postanowienie NSA w Warszawie z 25 kwietnia 2012 r., II FSK 677/12, LEX nr 1145460). Jednocześnie należy podkreślić, że w sprawie tej nie ustalono, aby pełnomocnictwo udzielone B. P.-K. w dniu 21 lutego 2005 r. zostało odwołane albo wygasło przed udzieleniem przez nią pełnomocnictwa procesowego nr [...]. Nie można zatem zgodzić się ze stanowiskiem Sądu Okręgowego, że B. P.-K., w oparciu o pełnomocnictwo z dnia 21 lutego 2005 r., nie była umocowana do udzielenia pełnomocnictwa procesowego

radcy prawnemu A. M. w dniu 18 maja 2012 r. Niezależnie od powyższego, nawet gdyby uznać to stanowisko Sądu Okręgowego za prawidłowe (do czego nie ma podstaw), to brak w postaci nienależytego umocowania radcy prawnego A. M. mógł zostać usunięty ze skutkiem *ex tunc* poprzez potwierdzenie przez pozwaną czynności dokonanych przez tego pełnomocnika, a Sąd Okręgowy w tym celu powinien wyznaczyć pozwanej odpowiedni termin i dopiero w razie bezskutecznego upływu tego terminu ocenić brak umocowania pełnomocnika stosownie do przepisów k.p.c. (uchwała SN z 23 stycznia 2009 r., III CZP 118/08, OSNC 2009 nr 6, poz. 76; wyrok SN z 23 maja 2012 r., III CSK 274/11, OSNC 2013 nr 2, poz. 23 i powołane tam orzeczenia).

Kolejny problem sprowadzał się do rozstrzygnięcia skutków procesowych uchybienia w postaci braku, zgodnego z przepisami prawa poświadczenia przez radcę prawnego kserokopii dokumentów załączonych do oryginału pełnomocnictwa procesowego. Sąd Okręgowy ustalił, czego skarżąca nie kwestionuje, że poświadczenia kserokopii dokumentów wskazujących na umocowanie osoby udzielającej pełnomocnictwo procesowe (kserokopii pełnomocnictwa udzielonego B. P.-K. z dnia 21 lutego 2005 r. oraz pełnego odpisu KRS pozwanej spółki), nie zawierały daty oraz oznaczenia miejsca ich sporządzenia. Należy zgodzić się z oceną Sądu Okręgowego, że poświadczenia te (w tym poświadczenie kserokopii pełnomocnictwa z dnia 21 lutego 2005 r.) nie spełniały wymagań określonych w art. 6 ust. 3 ustawy o radcach prawnych, a więc nie były wierzytelne (por. uchwała SN z 30 listopada 2011 r., III CZP 70/11, OSNC 2012 nr 6, poz. 73). Nie można jednak zgodzić się z dalszym stwierdzeniem Sądu Okręgowego, że brak uwierzytelnienia tych dokumentów był równoznaczny z brakiem umocowania pełnomocnika i skutkował nieważnością postępowania na podstawie art. 379 pkt 2 in fine k.p.c. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się na potrzebę rozróżnienia faktu udzielenia pełnomocnictwa oraz jego pisemnego udokumentowania; ponadto, że brak uwierzytelnienia kserokopii pełnomocnictwa nie oznacza braku umocowania, jest brakiem formalnym, który może zostać uzupełniony do czasu prawomocnego zakończenia postępowania (por. wyroki SN z: 2 października 2012 r., II UK 58/12, LEX nr 1243035; 13 lutego 2013 r., I UK 494/12, OSNP 2013 nr 23-24, poz. 285; 2 października 2013 r., II UK 37/13, LEX nr 1386036). Tym samym brak

uwierzytelnionych kserokopii dokumentów załączonych do pełnomocnictwa procesowego należało zakwalifikować jako brak formalny, który mógł zostać uzupełniony. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się również, uwzględniając charakter postępowania apelacyjnego, które jest kontynuacją postępowania przed sądem pierwszej instancji, na możliwość, a nawet powinność, naprawienia przez sąd odwoławczy uchybień popełnionych w postępowaniu pierwszo-instancyjnym prowadzących do nieważności postępowania. Chodzi tu o uchybienie braku należytego umocowania pełnomocnika strony, które można sanować poprzez następcze zatwierdzenie przez stronę czynności procesowej dokonanej w jej imieniu przez osobę działającą bez pełnomocnictwa, jeżeli osoba ta mogła być pełnomocnikiem tej strony lub przez uzupełnienie braku formalnego pełnomocnictwa niespełniającego warunku z art. 89 § 1 k.p.c. W takim przypadku, to jest potwierdzenia czynności procesowej przez stronę lub uzupełnienia braku formalnego pełnomocnictwa nie zachodzi nienależyte umocowanie pełnomocnika strony skutkujące nieważnością postępowania, o której mowa w art. 379 pkt 2 k.p.c., co oznacza brak podstaw do wywodzenia z tej nieważności skutków przewidzianych przez art. 386 § 2 k.p.c. (wyroki SN z 23 maja 2012, III CSK 274/11; 2 października 2012 r., II UK 58/12). Mając na względzie powyższe, uzasadnionym jest stanowisko skarżącej, że Sąd Okręgowy błędnie uchylił wyrok Sądu Rejonowego i zniósł postępowanie pierwszo-instancyjne w całości, stwierdzając nieważność postępowania w związku z brakiem wierzytelnego poświadczenia kserokopii dokumentacji wykazującej na umocowanie pełnomocnika do działania w imieniu pozwanej. Brak ten miał charakter formalny i mógł zostać uzupełniony na etapie postępowania apelacyjnego. Sąd Okręgowy, pomimo dostrzeżenia tego uchybienia, nie wezwał jednak strony pozwanej do jego naprawienia w odpowiednim terminie.

W konsekwencji powyższego nie zaistniała przesłanka wskazana w art. 386 § 2 k.p.c., a tym samym zażalenie okazało się uzasadnione.

Mając na względzie powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzekł jak w sentencji. O kosztach postępowania

zażaleniowego rozstrzygnięto zgodnie z art. 108 § 2 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c.
w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c.

I.n